

MỘT BẢN ANH HÙNG CA THÁI ĐẶC SẮC VÀ ĐỌC CÔNG BỐ

P.D

Đó là cuốn *Khủn Ch- ởng – anh hùng ca Thái*, do GS.TS KH Phan Đăng Nhật chủ biên^(*), Vi Văn Kỳ cố vấn. Sách dày 750 trang, bìa cứng; nội dung gồm hai phần: 1. Phần mở đầu - Bài nghiên cứu, có cả phần tiếng Việt và phần tiếng Anh; Phần thứ hai - Tác phẩm, có cả chữ quốc ngữ, chữ Thái cổ và chữ Thái La tinh.

Khủn Ch- ởng là một trong bộ ba anh hùng ca Ch- ơng của ng- ời Thái ở Thái Lan, Lào và Việt Nam. Bộ ba đó (mà hiện đ- ọc công bố) là Thọ Hùng-Thạo Ch- ơng l- u truyền ở Thái Lan và Lào, Ch- ơng Han l- u truyền ở Tây Bắc Việt Nam và Khủn Ch- ởng l- u truyền ở Quỳnh Châu, Nghệ An. Về Thọ Hùng-Thạo Ch- ơng, James R. Chamberlain đã viết: “ Khỏi l- ợng và chất l- ợng thơ ca đã đem đến cho nó một tầm cỡ có thể xếp vào trong hàng những kiệt tác văn ch- ơng thế giới, t- ơng đ- ơng với anh hùng ca Ômer của Hy Lạp nh- Iliat, Ôđitxê hay anh hùng ca Ấn Độ, Ramayana và Mahabharata” (Bài đề dẫn hội thảo anh hùng ca Thọ Hùng-Thạo Ch- ơng tại Thái Lan năm 1994). Và phải chăng, chúng ta cũng có thể nói nh- vậy về Khủn Ch- ởng, ng- ời anh em song sinh của Thọ Hùng-Thạo Ch- ơng: “ là một kiệt tác văn ch- ơng thế giới, có thể sánh ngang với anh hùng ca Ômer,...” . Chính vì lý do này mà GS.TSKH Phan Đăng Nhật đã dùng thuật ngữ anh hùng ca để chỉ Khủn Ch- ởng.

Về nội dung, *Khủn Ch- ởng* cơ bản giống với hai bản anh hùng ca Ch- ơng kia, nh- ng lại có những đoạn mục có thể bổ sung vào cho anh hùng ca Ch- ơng đ- ọc hoàn chỉnh hơn. Đối chiếu rộng ra, *Khủn Ch- ởng* là anh hùng ca thuộc *tiểu loại thiết chế xã hội*, đã thể hiện hai trong số ba đề tài cơ bản của tiểu loại này: lấy vợ đánh giặc.

Về diễn x- ớng và l- u truyền, *Khủn Ch- ởng* có năm hình thức: kể, hát, khóc (*Hay Ch- ởng*), sách chữ Thái cổ và có một đoạn múa nhỏ (*Tạ Ch- ởng*). Điều đặc biệt là khóc và múa đ- ọc thực hiện trong tín ng- ỡng và nghi lễ. Đó là tiết mục thứ 11 (tiết mục bắt buộc) trong số 27 tiết mục của lễ *Ký xa*.

Chữ Thái cổ Quỳnh Châu đã đ- ọc Robequain nhắc đến trong sách *Tĩnh Thanh Hoá (Le Thanh Hoa)* năm 1929 là một thứ chữ Thái có những nét đặc sắc riêng. Tuy vậy, theo Cẩm Trọng, nó có sự thống nhất về cơ bản với bộ chữ Thái chung, nên ng- ời nào đã đọc đ- ọc chữ Thái ở nơi khác, nếu đ- ọc h- ớng dẫn qua là có thể đọc đ- ọc chữ Thái Quỳnh Châu. Tuy nhiên hiện nay, không nhiều ng- ời đọc và viết đ- ọc bộ chữ này. Hiện nó tồn tại rải rác, lẻ tẻ trong các sách chép tay, có nguy cơ bị mất hẳn. Việc chép anh hùng ca Khủn Ch- ởng bằng chữ Thái cổ Quỳnh Châu, in trang trọng hàng mấy trăm bản trên giấy tốt, có tác dụng tôn vinh và l- u giữ một sản phẩm văn hoá của tổ tiên, truyền lại cho con cháu nhiều đời sau. (xem tiếp trang 72)

^(*) GS.TSKH Phan Đăng Nhật (chủ biên), Vi Văn Kỳ (cố vấn). *Khủn Ch- ởng-Anh hùng ca Thái*, NXB Khoa học xã hội, H.,2005.